

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 723
van **CARMEN RYHEUL**
datum: 8 mei 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Ventilus - Kostprijs

De Ventilus-hoogspanningslijn kan volgens Elia niet ondergronds omdat het te duur zou zijn. Een ondergrondse hoogspanningslijn op gelijkstroom zou 6,4 miljard euro kosten.

In antwoord op schriftelijke vraag nr. 727 van 25 april 2022 lichtte de minister al toe dat deze 6,4 miljard euro een zeer ruwe schatting is op basis van eerdere projecten en dat een ondergronds scenario niet werd doorgerekend noch onderzocht werd door Elia aangezien ze zich te houden hebben aan de doelstellingen van het Federale ontwikkelingsplan. Elia beweerde toen tevens dat een ondergrondse verbinding pas in 2035 afgewerkt zou zijn. De minister wist niet waarop dat gebaseerd was. Uit het rapport van de Duitse hoogspanningsexpert Dirk Westermann bleek dan dat de bovengrondse hoogspanningslijn de meest haalbare optie zou zijn, mede omdat een ondergrondse 5 miljard meer zou kosten. Enkele onafhankelijke onderzoeken spreken deze veel duurdere kostprijs echter tegen. Zo zou het ondergronds voorstel, dat niet concreet berekend is zoals bleek uit de schriftelijke vraag nr. 727, rekening houden met extra verbindingen terwijl het bovengronds voorstel enkel focust op West-Vlaanderen.

Keer op keer blijkt de kostprijs dus een belangrijk argument te zijn om Ventilus volledig bovengronds te trekken. De idee dat ondergrondse lijnen instabiel zijn, wordt namelijk stevig betwist. In Duitsland worden momenteel 6 gelijkstroomverbindingen in het bestaande wisselstroomnetwerk geïntegreerd. Ook in Italië en Nederland is men nu van plan om gelijkstroomverbindingen aan te leggen in het huidige wisselstroomnetwerk vanwege de vele voordelen zoals minder transportverliezen, het stabielere maken van het wisselstroomnetwerk en vooral minder impact voor het leefmilieu. Toch blijft Ventilus bovengronds, zogenaamd om de kosten te drukken. In een recent persbericht stelt Elia dat het bedrijf 341 miljoen euro winst optekent, maar toch zou Elia hogere tarieven aanvragen bij de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG).^[1] Ventilus zou bovendien gefinancierd kunnen worden in 2 jaar, maar Elia berekende in haar voorstel van april 2022 een financiering van 30 jaar op 2 procent, waardoor de kostprijs verdubbelt. De totale kostprijs die Elia aanreken voor een bovengrondse Ventilus ligt dus niet zo laag als die werkelijk zou kunnen.

1. Zijn de zelfbepaalde plandoelstellingen van het Departement Omgeving en Elia juridisch bindend voor de overheid of kunnen ze nog aangepast worden? Hoe komt het dat gelijkstroomverbindingen wereldwijd al tientallen jaren worden toegepast (tot 12 Gigawatt per verbinding) in wisselstroomnetwerken en zelfs in omliggende landen maar dit in België niet mogelijk zou zijn?
2. Werden de plandoelstellingen van Ventilus niet verkeerd bepaald en is een herziening niet noodzakelijk geworden om de milieu-impact te minimaliseren met de

trajectkeuze bekend is dat duizenden omwonenden en werknemers gaan worden blootgesteld aan schadelijke magnetische wisselvelden die al minstens 30 keer meer gaan zijn dan de wetenschappelijke consensus waarbij ernstige kankerrisico's ontstaan? Blijft de minister overtuigd dat zij juridisch die duizenden betrokkenen opzettelijk die kankerrisico's kan opleggen?

3. Wat is de laatste stand van zaken rond de kostprijs van Ventilus bovengronds en hoeveel bedragen bij de huidige trajectkeuze van Ventilus de geschatte werkelijke afschrijvingskosten, de financiering en de operationele kosten?
4. Wat is de laatste stand van zaken rond de voorgestelde financiering van Ventilus door Elia? Waarom zou die financiering op 30 jaar moeten gebeuren ten koste van de bevolking en ten voordele van Elia? Blijft men bij een financiering van 30 jaar op 2 procent? Zo ja, welke impact heeft dit op de totale kostprijs en welke impact zou een financiering van kortere duur hebben op de totale kostprijs?
5. Is er na de laatste onderzoeken over ondergrondse lijnen een nieuwe kostenraming gedaan naar een ondergronds tracé, of bleef dit nog steeds niet onderzocht sinds de zeer ruwe schatting van 6,4 miljard euro van Elia?
6. Heeft de minister ondertussen al weet waarop het door haar verkondigde idee gebaseerd was dat een ondergrondse verbinding pas in 2035 klaar kon zijn? Zo ja, kan de minister dit gedetailleerd toelichten? Zo niet, waarom is dit nog steeds niet verder onderzocht in het belang van de gezondheid en toekomst van de duizenden betrokkenen in West-Vlaanderen?

[1] Zie https://www.elia.be/nl/nieuws/persberichten/2023/03/20230303_elia-group-q4-2022-press-release.

ANTWOORD

op vraag nr. 723 van 8 mei 2023

van **CARMEN RYHEUL**

1. De plandoelstellingen voor het gewestelijk RUP Ventilus liggen vast. De Vlaamse Regering heeft op 18 november 2022 naar aanleiding van het rapport van prof. Westermann, het rapport van de Intendant en de dubbelcheck technologie beslist in een doorstart van het dossier. De plandoelstellingen en referentietechnologie werden door de Vlaamse Regering ook nog eens bevestigd in de mededeling van 31 maart 2023 over het finale tracé. Deze keuzes zijn ingegeven door het feit dat technische experts aangegeven hebben dat de realisatie van het project Ventilus volledig ondergronds technisch niet mogelijk was. Kostprijs is hierbij een secundair element. In België bestaat gelijkstroom ook; er zijn al twee werkende gelijkstroomverbindingen in dienst, namelijk Nemo Link en Alegro. Alleen dienen zij een heel ander doel dan Ventilus en is een dergelijke verbinding niet technisch bruikbaar voor het project Ventilus. Dit heeft de Intendant in zijn rapport eveneens bevestigd. Het opsplitsen van de plandoelstellingen leidt ook niet tot andere oplossingen.
2. Zoals in antwoord op vraag 1 aangegeven, werden de plandoelstellingen correct bepaald. We passen het voorzorgsprincipe toe en in navolging van de eerdere beslissingen van de Vlaamse Regering wordt momenteel een kader rond EMF verder uitgewerkt. Dit zal gepaard gaan met een monitoringssysteem.
3. Zoals er reeds in antwoord op eerdere vragen werd geantwoord, kan de kostprijs pas worden vastgelegd wanneer het tracé ook op projectniveau is uitgewerkt. Dit zal wellicht in de fase van de omgevingsvergunning zijn.
4. De financiering van Ventilus volgt de regels van de tarifaire methodologie. Deze is publiek beschikbaar en door de CREG gepubliceerd in uitvoering van hun tarifaire bevoegdheid. Deze regels moeten door Elia op alle projecten op dezelfde systematische manier worden toegepast en ze kunnen hier niet van afwijken. Voor een luchtlijn bijvoorbeeld is de afschrijvingstermijn bepaald op 50 jaar, net om de impact van de investeringen op de factuur van de consument zoveel mogelijk in verhouding te houden met de effectieve levensduur.
5. Voor zover bekend, werd geen nieuwe raming opgemaakt door Elia. De Vlaamse Regering heeft met de doorstart van het gewestelijk RUP Ventilus op 18 november 2022 immers gekozen voor een bovengronds tracé in wisselstroom.
6. In het rapport van prof. Westermann is opgenomen waarom een ondergrondse verbinding pas in 2035 klaar kan zijn: *"However, the technologies required for this in terms of equipment technology are not yet fully developed and the control software for the operation of such DC networks is also still far from the state of the art. In my estimate, this will only be available in the decade after 2030."* Zelfs indien de technologie beschikbaar zou zijn op kortere termijn, wordt de vooropgestelde timing voor Ventilus niet gehaald. De technologie moet operationeel en getest zijn vooraleer met de voorbereiding van het dossier (ruimtelijk uitvoeringsplan, milieu-onderzoek, omgevingsvergunning) kan worden gestart. Pas daarna moet dan nog een uitvoering en indienstname volgen. Dit zou betekenen dat al zou de technologie in 2035 beschikbaar zijn, Ventilus niet gerealiseerd zou kunnen worden voor 2040.